SOSYAL BİLGİLER

7. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

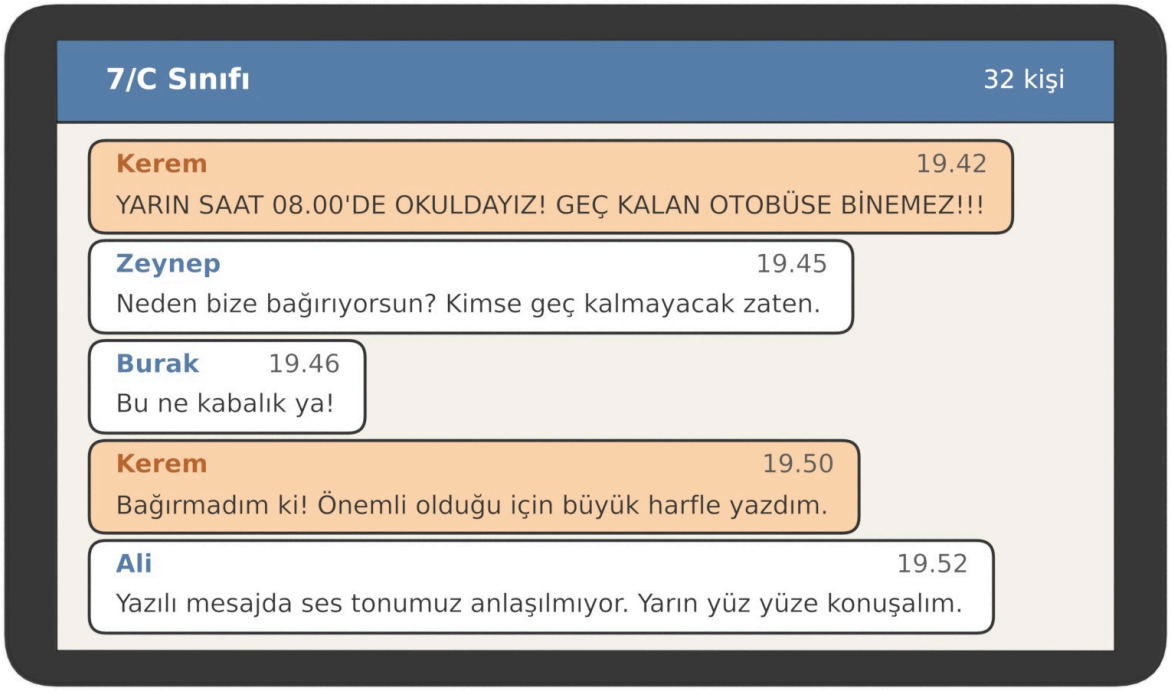
1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 3

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. Okul gezisinden bir gün önce sınıf başkanı Kerem, öğretmeninin yaptığı hatırlatmayı sınıfın mesajlaşma grubuna yazmıştır. Aşağıda gruptaki mesajlaşma verilmiştir.

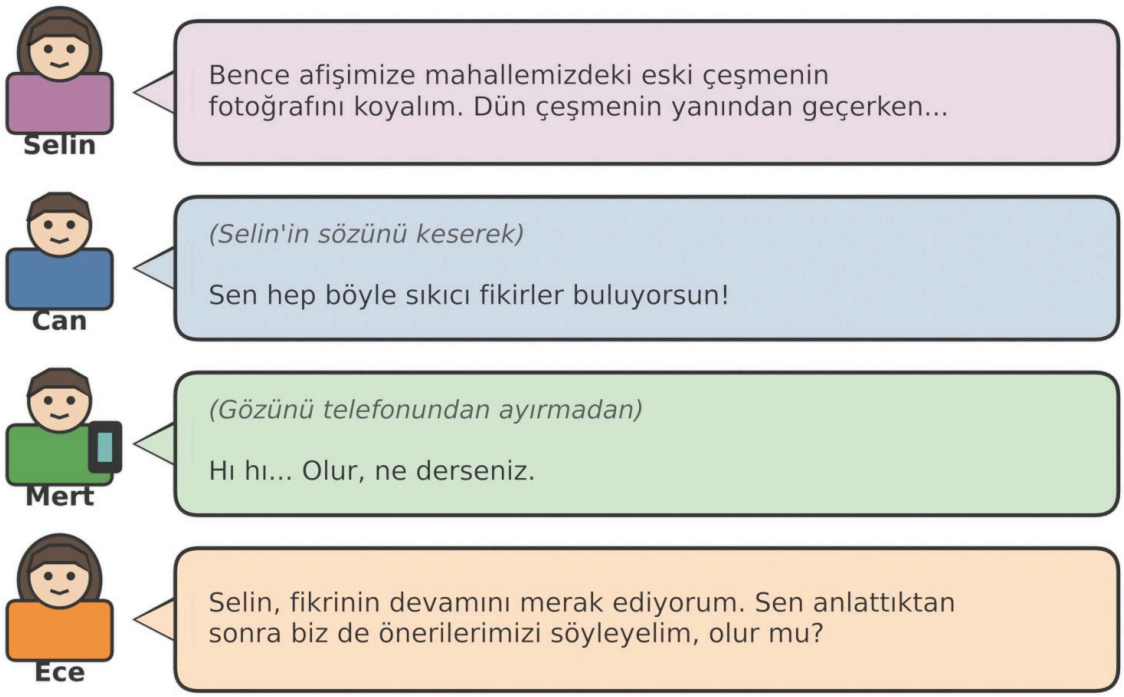

1.1. Mesajlaşmada yaşanan yanlış anlaşılmanın nedenini, yazılı iletişimin özelliklerini dikkate alarak açıklayınız. (4 puan)

1.2. Kerem'in ilk mesajını, arkadaşlarının yanlış anlamayacağı biçimde yeniden yazınız. (3 puan)

1.3. Ali'nin önerdiği yüz yüze konuşmanın, iletinin doğru anlaşılmasına nasıl katkı sağlayacağını açıklayınız. (3 puan)

2. 7/B sınıfından Selin, Can, Mert ve Ece; sosyal bilgiler dersi için "Mahallemizin Tarihî Yapıları" konulu bir afiş hazırlamak üzere okul kütüphanesinde toplanmıştır. Aşağıda grup toplantısında geçen konuşmanın bir bölümü verilmiştir.

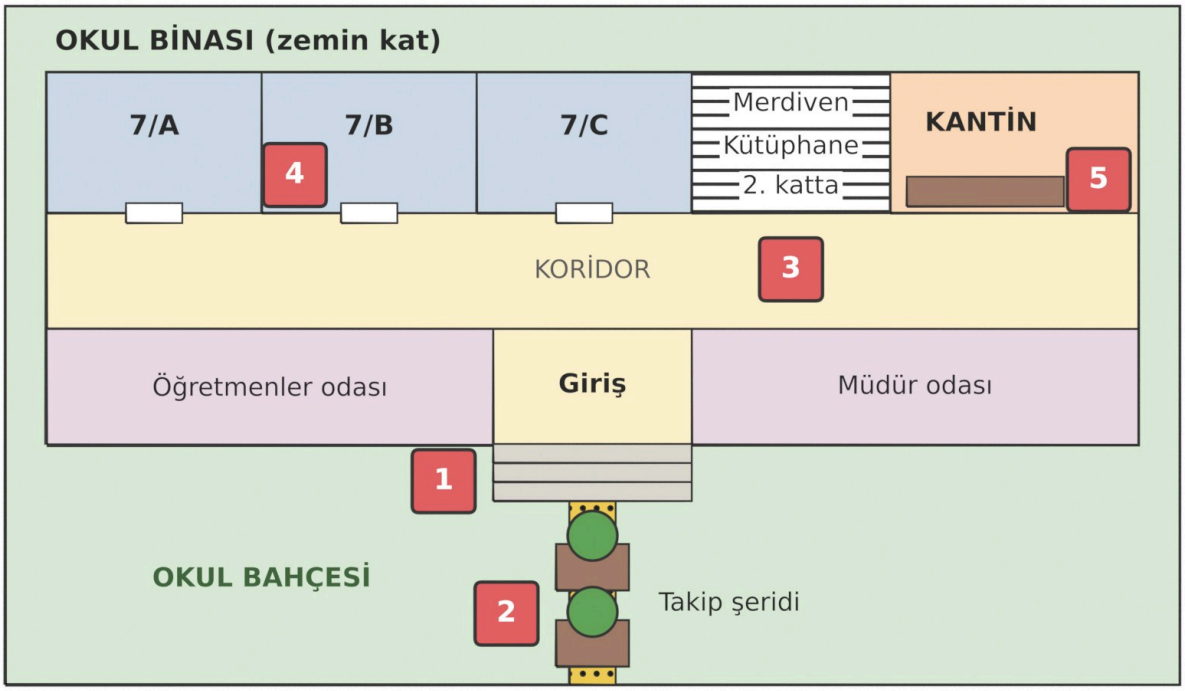

2.1. Konuşmada Can'ın ve Mert'in etkili iletişimi engelleyen davranışlarını yazınız. (4 puan)

2.2. Can'ın "Sen hep böyle sıkıcı fikirler buluyorsun!" cümlesini, Selin'i kırmadan "ben dili" kullanarak yeniden yazınız. (3 puan)

2.3. Ece'nin konuşmasında etkili iletişimin hangi unsuru görülmektedir? Bu tutumun grup çalışmasına katkısını yazınız. (3 puan)

3. Okul meclisi, okula yeni kayıt olan ve tekerlekli sandalye kullanan Ömer ile görme yetersizliği olan Zehra'nın okuldaki imkânlardan diğer öğrencilerle eşit şekilde yararlanıp yararlanamadığını incelemiştir. Meclis üyeleri, okulun zemin katının krokisini çizmiş ve tespit ettikleri sorunları krokide numaralandırmıştır.

No	Okul meclisinin tespiti
1	Binanın girişine yalnızca üç basamaklı bir merdivenle çıkılmaktadır.
2	Bahçedeki takip şeridinin üzerine çiçek saksıları konmuştur.
3	Kütüphane 2. kattadır; binada asansör yoktur.
4	Sınıf kapılarındaki tabelalarda kabartma yazı (Braille alfabesi) yoktur.
5	Kantin tezgâhı, tekerlekli sandalye kullanan biri için çok yüksektir.

3.1. Tespit edilen sorunlardan Ömer'in ve Zehra'nın okul hayatına eşit şekilde katılmasını zorlaştıran birer sorunu, numarasıyla yazınız. (4 puan)

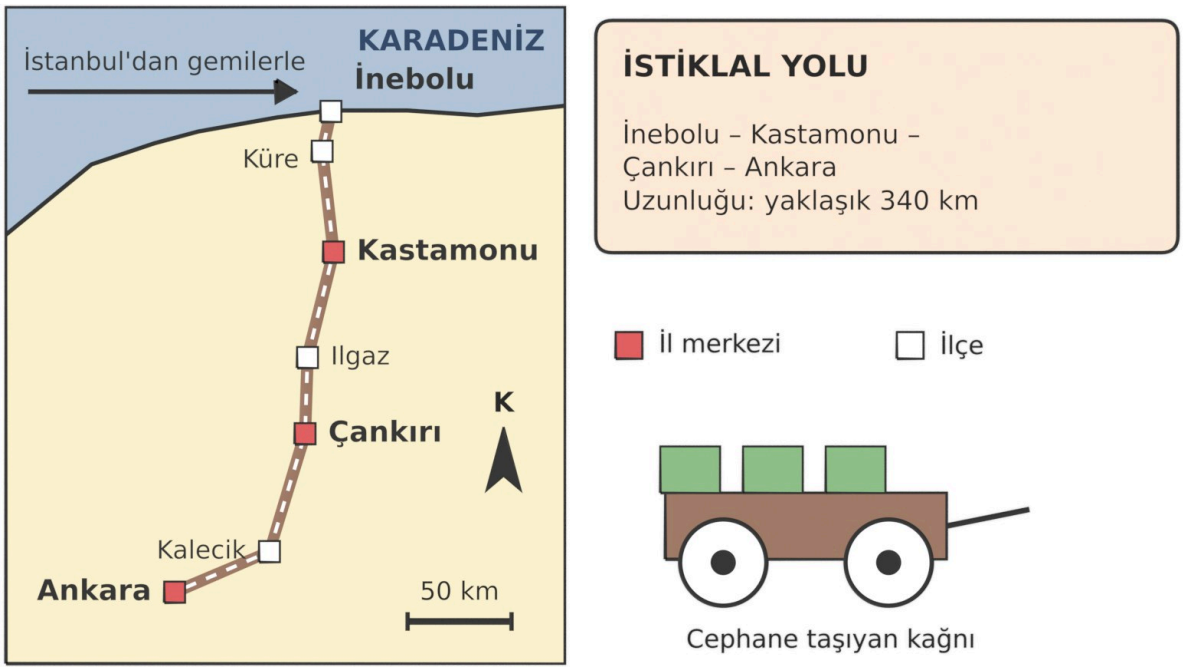
3.2. 3.1'de belirlediğiniz iki sorunun her biri için uygulanabilir bir çözüm fikri üretiniz. (6 puan)

3.3. Bu düzenlemelerin yalnızca Ömer ve Zehra'ya değil okuldaki başka kişilere de nasıl yarar sağlayacağına bir örnek veriniz. Fırsat eşitliğinin okul ortamına katkısını yazınız. (5 puan)

4. Aşağıdaki metni okuyunuz ve haritayı inceleyiniz.

Millî Mücadele yıllarında İstanbul'daki depolardan gizlice kaçırılan ve yurt dışından alınan silah ve cephane, gemilerle Karadeniz kıyısındaki İnebolu'ya getiriliyordu. Bu silah ve cephane, buradan İstiklal Yolu ile Ankara'ya taşınıyordu. Yol boyunca kadın, erkek, genç, yaşlı demeden pek çok kişi kağnılarla ya da kendi sırtında cephane taşıdı; kışın kar ve soğuğa rağmen taşımaya devam etti.

Başkomutan Mustafa Kemal Paşa, 7-8 Ağustos 1921'de ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için Tekâlif-i Millîye Emirleri'ni yayımladı. Bu emirlere göre her ev, orduya birer kat çamaşır, birer çift çorap ve birer çift çarık hazırlayıp verecekti. Halkın ve tüccarın elindeki yiyecek ve giyecek malzemelerinin yüzde kırkı, bedeli sonradan ödenmek üzere orduya teslim edilecekti. Halk, kendisi de sıkıntı içinde olmasına rağmen bu emirleri büyük bir fedakârlıkla yerine getirdi. Bu destek, kısa süre sonra kazanılan Sakarya Meydan Muharebesi'nde ordunun gücüne güç kattı.

çarık: ham deriden yapılan, bağcıkla bağlanan bir tür ayakkabı · *kağnı:* öküz ya da mandanın çektiği, iki tekerlekli yük arabası

4.1. Metne göre Millî Mücadele yıllarında Türk halkının gösterdiği iki tutum ve davranışı yazınız. (4 puan)

4.2. Bu tutum ve davranışlardan hareketle Türk halkının sahip olduğu duygu ve değerlere ilişkin bir çıkarım yapınız. (5 puan)

4.3. Halkın bu tutum ve davranışlarının Millî Mücadele'nin kazanılmasına ve toplumsal birlikteliğe etkisini değerlendiriniz. (6 puan)

5. Aşağıdaki metni okuyunuz.

Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir

15 Temmuz 2016 gecesi ülkemizde demokrasiyi hedef alan bir darbe girişiminde bulunuldu. Darbeciler, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve güvenlik güçlerinin binalarını bombaladı. Bunun üzerine farklı yaş, meslek ve düşüncelerden binlerce vatandaş sokaklara, meydanlara ve köprülere çıkarak millî iradeye sahip çıktı. Darbe girişimi kısa sürede başarısızlığa uğratıldı. Bu olayda 253 vatandaşımız şehit oldu, binlerce vatandaşımız gazi oldu. 15 Temmuz, her yıl "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak anılmaktadır. (Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

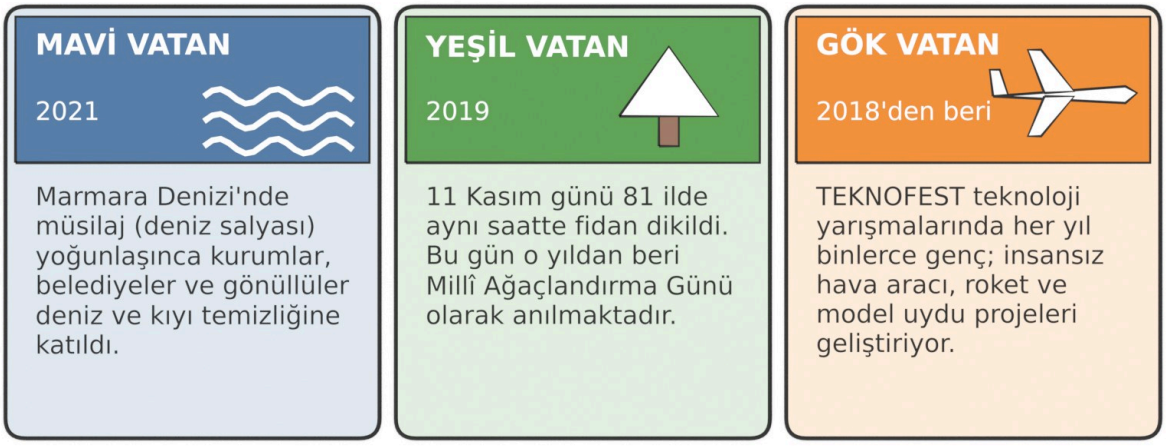
Bilgi: O gece 251 vatandaşımız şehit olmuş, yaralılardan ikisinin daha sonra hastanede vefat etmesiyle şehit sayısı 253'e çıkmıştır.

5.1. Metne göre 15 Temmuz gecesi Türk milletinin gösterdiği tutum ve davranışları yazınız. (4 puan)

5.2. Bu tutum ve davranışlar ile Millî Mücadele Dönemi'nde Türk milletinin gösterdiği tutum ve davranışlar arasındaki bir benzerliği yazınız. (3 puan)

5.3. 15 Temmuz'un her yıl "Demokrasi ve Millî Birlik Günü" olarak anılmasının toplumsal birliğe katkısına ilişkin bir çıkarım yapınız. (3 puan)

6. Vatan sevgisi yalnızca savaş zamanlarında değil barış zamanlarında da gösterilir. Denizlerimiz "Mavi Vatan", ormanlarımız "Yeşil Vatan", hava sahamız ise "Gök Vatan" olarak ifade edilir. Aşağıdaki kartlarda bu alanlarla ilgili bazı gelişmeler verilmiştir.

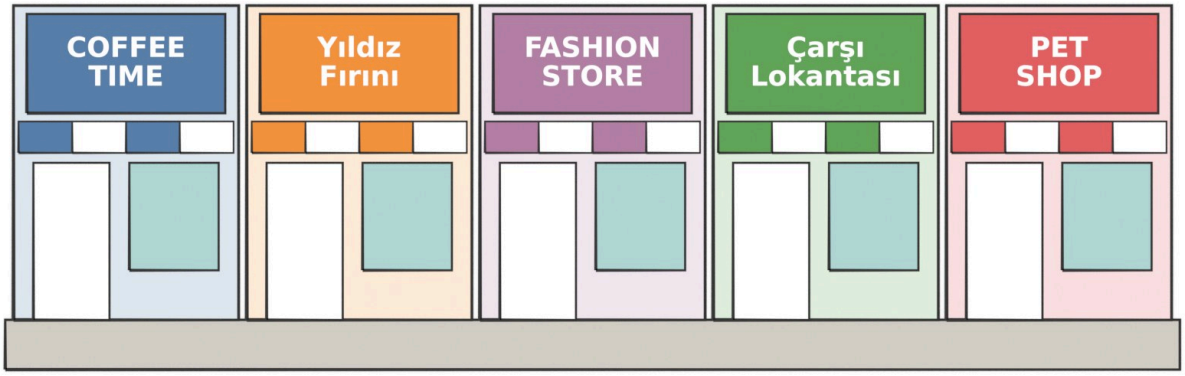

6.1. Kartlarda anlatılan olaylarda Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirerek açıklayınız. (5 puan)

6.2. Kartlardaki tutum ve davranışları savaş zamanlarında gösterilen vatanseverlikle karşılaştırınız. Bir benzerlik ve bir farklılık yazınız. (6 puan)

6.3. Yaşadığınız çevrede "Mavi Vatan", "Yeşil Vatan" ya da "Gök Vatan" ile ilgili ortaya çıkabilecek bir sorun belirleyiniz. Bu sorun karşısında sizin ve çevrenizdeki insanların gösterebileceği bir tutum ve davranışı yazınız. (4 puan)

7. Emir, babasıyla birlikte ilçesinin eski çarşısında yürürken dükkân tabelalarının fotoğraflarını çekmiştir. Babası, kendi çocukluğunda bu çarşıdaki dükkânların neredeyse hepsinin Türkçe adlar taşıdığını, son yıllarda ise yabancı dilde tabelaların arttığını söylemiştir. Aşağıda Emir'in fotoğrafladığı dükkânlar çizim olarak verilmiştir.

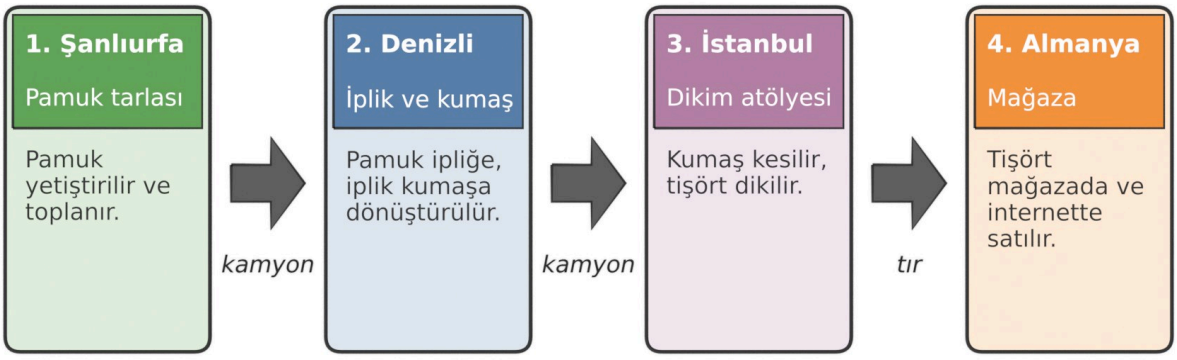

7.1. Emir'in babasının fark ettiği değişimi, görseldeki örneklerden yararlanarak kendi cümlelerinizle açıklayınız. (3 puan)

7.2. Bu değişimin küreselleşme ile ilişkisini yorumlayınız. (3 puan)

7.3. Türkçeyi ve millî kültürümüzü korumak için esnafın ve bireylerin yapabileceği birer öneri yazınız. (4 puan)

8. Aşağıdaki şemada, bir tişörtün pamuk tarlasından alıcıya ulaşana kadar geçtiği aşamalar gösterilmiştir. (Bilgiler örnek olarak verilmiştir.)

Elif'in dedesi Hasan Bey, yıllardır mahallede terzilik yapmaktadır. Hasan Bey, torununa şunları anlatmıştır:

> *Eskiden mahalledeki herkes giysisini bana diktirirdi. Şimdi insanlar dünyanın her yerinden gelen hazır giysileri mağazalardan ya da internetten alıyor. Ben de artık çoğunlukla sökük dikiyor, paça kısaltıyorum. Mahallemizdeki birkaç terzi dükkânı da kapandı.*

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

8.1. Şemadaki tişörtün yolculuğu küreselleşmenin hangi alanlardaki etkisini göstermektedir? İki alan yazınız ve her birini şemadan bir örnekle açıklayınız. (6 puan)

8.2. Hasan Bey'in anlattıklarına göre küreselleşmenin küçük yerel işletmeler üzerindeki etkisini yorumlayınız. (5 puan)

8.3. Ürünlerin ülkeler arasında uzun mesafeler boyunca taşınmasının çevreye olası bir etkisini yazınız. Bu etkiyi azaltmak için tüketici olarak yapabileceğiniz bir davranışı öneriniz. (4 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
2	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
3	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
4	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma
5	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
6	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
7	SB.7.2.1. Küreselleşmenin insan ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimi yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama
8	SB.7.2.1. Küreselleşmenin insan ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimi yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama

PUANLAMA TABLOSU								
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**TOPLAM**
10	*10*	*15*	*15*	*10*	*15*	*10*	*15*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 3** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 7. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(4 puan)**: Yazılı (dijital) iletişimde ses tonunun, jest ve mimiklerin görülememesi; yani sözsüz iletişim unsurlarının bulunmaması **(2 puan)**. Kerem'in mesajının tamamen büyük harflerle ve çok sayıda ünlem işaretiyle yazılması nedeniyle bağırma ya da kızgınlık olarak algılanması, iletinin net olmaması **(2 puan)**.
- 1.2 **(3 puan)**: Bilgiyi koruyan (yarın saat 08.00'de okulda olma, geç kalmama), normal yazımla ve nazik bir dille yazılmış mesaj 3 puan. Yalnızca büyük harfleri düzelten ancak emreden, kaba üslubu koruyan mesaj 1 puan.
- 1.3 **(3 puan)**: Yüz yüze iletişimde ses tonu, yüz ifadesi (mimik), jest ve beden dili görülebildiği için konuşanın amacının daha doğru anlaşılacağını; yanlış anlaşılan bir durum olduğunda hemen soru sorulup açıklama yapılabileceğini yazma 3 puan. Gerekçe belirtmeden yalnızca “Daha iyi anlaşılır.” demek 1 puan.

Örnek doğru cevap:

1.1. Yazılı mesajlarda Kerem'in ses tonu, yüz ifadesi ve jestleri görülmez. Kerem mesajı büyük harflerle ve çok sayıda ünlem işaretiyle yazdığı için arkadaşları onun kızgın olduğunu, bağırdığını düşünmüştür.

1.2. “Merhaba arkadaşlar, öğretmenimiz yarın saat 08.00'de okulda olmamızı hatırlattı. Otobüs zamanında hareket edeceği için lütfen geç kalmayalım. Herkese iyi akşamlar.”

1.3. Yüz yüze konuşurken Kerem'in ses tonunu ve yüz ifadesini görebilirler. Böylece onun kızgın olmadığını anlarlar. Anlamadıkları bir şey olursa hemen sorup açıklama isteyebilirler.

Yanlış cevap: “Zeynep ve Burak kaba olduğu için sorun çıktı.” gibi yazılı iletişimin özelliklerine değinmeyen cevaplar; Kerem'in mesajını “Geç kalan beklenmeyecek!” gibi yine emreden bir dille yazmak; yüz yüze iletişimin katkısını açıklamadan “Telefonla konuşmamalılar.” demek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(4 puan)**: Can'ın etkili iletişimi engelleyen davranışını belirleme **(2 puan)**: Selin'in sözünü kesmesi ya da onu suçlayan, küçümseyen “sen dili” ile konuşması. Mert'in etkili iletişimi engelleyen davranışını belirleme **(2 puan)**: konuşma sırasında telefonuyla ilgilenmesi, arkadaşlarını dinlememesi, göz teması kurmaması, konuşmaya ilgisiz kalması.
- 2.2 **(3 puan)**: Cümlenin kişiyi değil durumu merkeze alması, konuşanın kendi duygu ya da düşüncesini “ben” bakış açısıyla ifade etmesi ve suçlama içermemesi 3 puan. Suçlama içermeyen ancak ben dili kurulmamış cümleler (ör. “Başka bir fikir bulalım.”) 1 puan.
- 2.3 **(3 puan)**: Ece'nin konuşmasındaki unsuru belirleme **(1 puan)**: etkin dinleme (karşısındakinin sözünü tamamlamasını isteme), farklı fikirlere saygı ya da ben dili. Tutumun grup çalışmasına katkısını yazma **(2 puan)**: herkesin fikrini rahatça söyleyebilmesi, grupta güven ve saygı ortamının oluşması, tartışmanın önlenmesi, daha iyi bir ürün ortaya çıkması gibi.

Örnek doğru cevap:

2.1. Can, Selin konuşurken sözünü kesmiş ve onu suçlayan bir sen dili kullanmıştır. Mert ise arkadaşları konuşurken telefonuyla ilgilenmiş, onları dinlememiştir.

2.2. “Bu fotoğrafın afişte yeterince ilgi çekmeyeceğinden endişe ediyorum. Çeşmenin yanına başka görseller de eklemeyi düşünebilir miyiz?”

2.3. Ece'nin konuşmasında etkin dinleme görülmektedir. Ece, Selin'in sözünü tamamlamasını istemiştir. Bu tutum, grup üyelerinin fikirlerini rahatça söylemesini sağlar ve grupta saygı ortamı oluşturur.

Yanlış cevap: Mert'in davranışını “Selin'in fikrini kabul etmesi” diye açıklamak; Can'ın cümlesini “Senin fikrin hiç güzel değil.” gibi yine karşıdakini yargılayan bir cümleyle yazmak; Ece'nin konuşmasını “sen dili” olarak belirlemek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(4 puan)**: Ömer için 1, 3 ya da 5 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**. Zehra için 2 ya da 4 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**.
- 3.2 **(6 puan)**: Her sorun için soruna uygun ve uygulanabilir bir çözüm fikri 3 puan (3 + 3). Örnekler: 1 numara için girişe tutamaklı ve uygun eğimli bir rampa yapılması; 2 numara için saksıların kaldırılması, takip şeridinin her zaman boş tutulması ve bunun için uyarı yazısı konması; 3 numara için asansör yapılması ya da zemin katta bir kütüphane köşesi oluşturulması; 4 numara için tabelalara kabartma yazı ve büyük, belirgin yazı eklenmesi; 5 numara için tezgâhın bir bölümünün alçaltılması. “Okul düzeltilsin.” gibi belirsiz öneriler 1 puan.
- 3.3 **(5 puan)**: Düzenlemenin başka kişilere yararına uygun bir örnek verme **(2 puan)**: rampadan ayağı alçıda olan bir öğrencinin, yaşlı velilerin, bebek arabasıyla gelenlerin ya da ağır malzeme taşıyan görevlilerin yararlanması; asansörü yaşlı ziyaretçilerin kullanabilmesi gibi. Fırsat eşitliğinin okul ortamına katkısını yazma **(3 puan)**: herkesin eğitimden ve okulun imkânlarından eşit şekilde yararlanması, özel gereksinimli öğrencilerin okul hayatına etkin katılması, kendini değerli hissetmesi ve öz güveninin artması, okulda adil, kapsayıcı ve huzurlu bir ortamın oluşması.

Örnek doğru cevap:

3.1. Ömer için 1 numaralı sorun: Binaya yalnızca merdivenle çıkılmaktadır. Zehra için 2 numaralı sorun: Takip şeridinin üzerinde saksılar vardır.

3.2. Binanın girişine tutamaklı ve uygun eğimli bir rampa yapılmalıdır. Saksılar takip şeridinin üzerinden kaldırılmalı, şeridin yanına “Takip şeridini boş bırakınız.” yazılı bir levha konmalıdır.

3.3. Rampadan ayağı kırık olan bir öğrenci ya da bebek arabasıyla gelen bir veli de kolayca yararlanabilir. Fırsat eşitliği sağlandığında her öğrenci okulun bütün imkânlarından eşit şekilde yararlanır, kendini değerli hisseder. Böylece okulda adil ve huzurlu bir ortam oluşur.

Yanlış cevap: Ömer için 4 numaralı sorunu, Zehra için 5 numaralı sorunu yazmak; “Ömer ve Zehra başka bir okula gitmeli.” ya da “Onlara başkaları yardım etsin, düzenleme gerekmez.” gibi fırsat eşitliğine aykırı öneriler; soruna uygun olmayan çözümler (ör. takip şeridi için rampa yapılması) puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(4 puan)**: Metne uygun her tutum ve davranış 2 puan (2 + 2). Örnekler: kadın, erkek, genç, yaşlı demeden kağnılarla ya da sırtında cephane taşıması; kar ve soğuğa rağmen taşımaya devam etmesi; Tekâlif-i Millîye Emirleri'ne uyarak çamaşır, çorap ve çarık hazırlayıp orduya vermesi; elindeki yiyecek ve giyecek malzemelerini orduyla paylaşması.
- 4.2 **(5 puan)**: Halkın sahip olduğu iki duygu ya da değeri doğru belirleme; her biri 2 puan **(4 puan)**: vatan sevgisi (vatanseverlik), bağımsızlık bilinci, fedakârlık, yardımlaşma ve dayanışma, sorumluluk, millî birlik ve beraberlik duygusu. Belirlenen duygu ve değerleri metindeki bir davranışla ilişkilendirerek çıkarım cümlesi kurma **(1 puan)**.
- 4.3 **(6 puan)**: Millî Mücadele'nin kazanılmasına etkisini değerlendirme **(3 puan)**: ordunun silah, cephane, giyecek ve yiyecek ihtiyacının karşılanması; Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasına katkı sağlanması; cephe ile cephe gerisinin birlikte mücadele etmesi. Toplumsal birlikteliğe etkisini değerlendirme **(3 puan)**: halkın bağımsızlık gibi ortak bir amaç etrafında kenetlenmesi, insanlar arasında dayanışma ve güvenin güçlenmesi, millî birlik bilincinin pekişmesi, bu dayanışmanın sonraki kuşaklara örnek olması.

Örnek doğru cevap:

4.1. Halk, kadın erkek demeden kağnılarla ve sırtında cephane taşımıştır. Ayrıca Tekâlif-i Millîye Emirleri'ne uyarak çamaşır, çorap, çarık ve yiyeceklerini orduyla paylaşmıştır.

4.2. Halk, kendisi zor durumdayken bile elindekini orduyla paylaşmış ve kışın cephane taşımıştır. Bu davranışlar, Türk halkının vatanını çok sevdiğini, bağımsızlığı için fedakârlık yapmaktan çekinmediğini ve dayanışma içinde olduğunu gösterir.

4.3. Halkın taşıdığı cephane ve verdiği malzemeler sayesinde ordunun ihtiyaçları karşılanmış, Sakarya Meydan Muharebesi'nin kazanılmasına katkı sağlanmıştır. Cephedeki askerle cephe gerisindeki halk aynı amaç için birlikte çalışmıştır. Bu durum millî birlik ve beraberliği güçlendirmiş, milletin bağımsızlık için kenetlenmesini sağlamıştır.

Yanlış cevap: Metinde olmayan davranışlar (ör. “Halk Ankara'ya göç etti.”) yazmak; duygu ve değer yerine yalnızca olay adı (ör. “Tekâlif-i Millîye”) yazmak; “Halk emirlere zorla uydu, bu yüzden savaş kazanıldı.” gibi metinle çelişen değerlendirmeler puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(4 puan)**: Vatandaşların sokaklara, meydanlara ve köprülere çıkarak darbe girişimine karşı durması **(2 puan)**. Farklı yaş, meslek ve düşüncelerden insanların birlikte hareket ederek demokrasiye ve millî iradeye canları pahasına sahip çıkması **(2 puan)**.
- 5.2 **(3 puan)**: Her iki dönemde de Türk milletinin bağımsızlığına, devletine ve iradesine yönelen bir tehdit karşısında birlik ve beraberlik içinde, fedakârca ve canı pahasına mücadele ettiğini belirten benzerlik 3 puan. Yalnızca "İkisinde de şehitler verildi." gibi tutum ve davranışı açıklamayan cevap 1 puan.
- 5.3 **(3 puan)**: Anma gününün yaşananların unutulmamasını ve gelecek kuşaklara aktarılmasını sağladığını; şehitlere ve gazilere vefa gösterildiğini; toplumda demokrasi ve millî birlik bilincini güçlendirerek insanları ortak değerler etrafında kenetlediğini belirten çıkarım 3 puan. Gerekçesiz genel ifadeler 1 puan.

Örnek doğru cevap:

5.1. 15 Temmuz gecesi vatandaşlar sokaklara, meydanlara ve köprülere çıkarak darbecilere karşı durmuştur. Farklı yaş ve meslekten insanlar birlikte hareket ederek demokrasiye ve millî iradeye canları pahasına sahip çıkmıştır.

5.2. Millî Mücadele Dönemi'nde olduğu gibi 15 Temmuz'da da Türk milleti, ülkesine yönelen bir tehdit karşısında birlik ve beraberlik içinde, canı pahasına mücadele etmiştir.

5.3. 15 Temmuz'un her yıl anılması, o gece yaşananların unutulmamasını ve şehitlerimizin vefayla hatırlanmasını sağlar. Bu da toplumda demokrasiye ve millî birliğe sahip çıkma bilincini güçlendirir.

Yanlış cevap: Darbecilerin davranışlarını milletin tutum ve davranışı olarak yazmak; benzerlik yerine yalnızca tarih ya da yer bilgisi vermek (ör. "İkisi de Türkiye'de olmuştur."); anma gününü yalnızca "tatil günü" olarak açıklamak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(5 puan)**: En az iki karttaki tutum ve davranışı vatan sevgisiyle ilişkilendirerek açıklama 5 puan. Örnekler: deniz ve kıyı temizliğine katılarak Mavi Vatan'ın korunması; fidan dikerek Yeşil Vatan'a sahip çıkılması; insansız hava aracı, roket ve uydu projeleri geliştirerek Gök Vatan'ın güvenliğine ve ülkenin teknolojik gelişmesine katkı sağlanması. Bu davranışların ülkenin doğal zenginliklerini, geleceğini ve bağımsızlığını korumaya yönelik olduğu için vatan sevgisinin göstergesi olduğunu belirtme. Yalnızca bir karttaki davranışı ilişkilendiren cevap 3 puan; davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden sıralayan cevap 2 puan.
- 6.2 **(6 puan)**: Benzerlik **(3 puan)**: her iki durumda da insanların vatanını korumak için gönüllü olarak, fedakârca ve birlik içinde çalışması; ortak amacın ülkenin varlığını ve geleceğini korumak olması. Farklılık **(3 puan)**: savaş zamanında vatan düşmana karşı cephede, silahla savunulurken barış zamanında vatan sevgisi doğayı koruyarak, bilim ve teknolojide çalışarak, vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirerek gösterilir.
- 6.3 **(4 puan)**: Çevreye ve seçilen alana uygun bir sorun belirleme **(2 puan)**: kıyılara ve denize atık bırakılması, orman yangını riski, ağaçların kesilmesi, piknik alanlarında çöplerin toplanmaması gibi. Bu soruna uygun, uygulanabilir bir tutum ve davranış yazma **(2 puan)**: kıyı temizliği yapmak, atıkları geri dönüşüme ayırmak, ormanda ateş yakmamak ve yakanları uyarmak, fidan dikim etkinliklerine katılmak, bilim ve teknoloji yarışmalarına katılmak gibi.

Örnek doğru cevap:

6.1. Gönüllülerin denizi ve kıyıları temizlemesi, Mavi Vatan'ı koruma isteğini gösterir. 81 ilde fidan dikilmesi, insanların Yeşil Vatan'a sahip çıktığını gösterir. Gençlerin hava aracı ve uydu projeleri geliştirmesi ise Gök Vatan'ın güvenliğine katkı sağlar. Bu davranışlar ülkenin doğasını ve geleceğini korumaya yöneliktir; bu yüzden vatan sevgisinin göstergesidir.

6.2. Benzerlik: Savaşta da barışta da insanlar vatanlarını korumak için gönüllü olarak, birlik içinde çalışmıştır. Farklılık: Savaş zamanında vatan düşmana karşı cephede savunulurken barış zamanında vatan sevgisi doğayı koruyarak ve bilim, teknoloji alanında çalışarak gösterilir.

6.3. Mahallemizin yakınındaki ormanda piknik yapanlar ateş yakıyor ve bu durum yangın riski oluşturuyor. Ben ve ailem ormanda ateş yakmayız, ateş yakanları uyarırız ve tehlikeli bir durum görürsek 112'yi ararız.

Yanlış cevap: Kartlardaki davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden yalnızca haberleri tekrar yazmak; benzerlik ve farklılık yerine yalnızca tarih bilgisi vermek; “Gök Vatan” için hava durumu gibi konuyla ilgisiz sorunlar yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

7. Doğru cevap:

- 7.1 **(3 puan)**: Çarşıda Türkçe adlı dükkânların (Yıldız Fırını, Çarşı Lokantası) yanında yabancı dilde adlar taşıyan dükkânların (COFFEE TIME, FASHION STORE, PET SHOP) arttığını; tabelalarda Türkçe sözcükler yerine yabancı sözcüklerin kullanılmaya başlandığını görseldeki örneklerle açıklama 3 puan. Örnek vermeden açıklama 2 puan.
- 7.2 **(3 puan)**: Küreselleşmeyle birlikte ülkeler arasında kültürel etkileşimin arttığını; popüler kültürün, uluslararası şirketlerin, kitle iletişim araçlarının ve genel ağın etkisiyle yabancı sözcüklerin günlük hayata ve ticarete girdiğini; bu durumun yerel kültürü ve ana dili olumsuz etkileyebileceğini belirten yorum 3 puan. Yalnızca "yabancı kültürden etkilenme" gibi gerekçesiz ifade 1 puan.
- 7.3 **(4 puan)**: Esnaf için uygun bir öneri **(2 puan)**: dükkânlara Türkçe adlar vermek, tabelalarda yabancı sözcükler yerine Türkçe karşılıklarını kullanmak (ör. kahve evi, giyim mağazası, evcil hayvan dükkânı). Bireyler için uygun bir öneri **(2 puan)**: günlük konuşmada gereksiz yere yabancı sözcük kullanmamak, Türkçe adlı yerel işletmeleri desteklemek, türkü, el sanatları, yöresel yemekler gibi kültürel ögeleri tanımak ve yaşatmak, kültür festivallerine katılmak.

Örnek doğru cevap:

7.1. Eskiden çarşıdaki dükkânların neredeyse hepsinin Türkçe adı varken bugün Yıldız Fırını ve Çarşı Lokantası gibi Türkçe adların yanında COFFEE TIME, FASHION STORE ve PET SHOP gibi yabancı dilde adlar da kullanılmaktadır.

7.2. Küreselleşmeyle ülkeler arasındaki kültürel etkileşim artmıştır. Televizyon, genel ağ ve uluslararası markalar aracılığıyla yabancı sözcükler günlük hayatımıza ve dükkân adlarına girmiştir. Bu durum devam ederse Türkçe ve yerel kültürümüz zarar görebilir.

7.3. Esnaf, dükkânlarına "Kahve Durağı" gibi Türkçe adlar verebilir. Bireyler ise konuşurken yabancı sözcükler yerine Türkçe karşılıklarını kullanmaya özen gösterebilir.

Yanlış cevap: Değişimi "Çarşıdaki dükkân sayısı azalmıştır." gibi görselde olmayan bir bilgiyle açıklamak; küreselleşmeyle ilişki kurmadan yalnızca "Tabelalar değişti." demek; yabancı dil öğrenmeyi yasaklamak gibi uygulanamayacak öneriler yazmak puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

8. Doğru cevap:

- 8.1 **(6 puan)**: Her alan için alanın adı 1 puan, şemadan uygun örnekle açıklaması 2 puan (3 + 3). Ekonomi (ticaret): Türkiye'de yetiştirilen pamuktan üretilen tişörtün Almanya'ya gönderilerek orada satılması, yani ülkeler arası ticaret ve ihracat. Ulaşım: tişörtün ve hammaddesinin kamyonla şehirler arasında, tırla ülkeler arasında taşınması. İletişim: tişörtün internetten sipariş edilerek satılması (e-ticaret).
- 8.2 **(5 puan)**: Küreselleşmeyle dünyanın farklı yerlerinde üretilen hazır giysilere mağazalardan ve internetten kolayca ulaşılabildiğini; bu durumun insanların tüketim alışkanlıklarını değiştirdiğini ve terzi gibi küçük yerel işletmelerin iş kaybetmesine, işlerinin değişmesine ya da kapanmasına yol açtığını gerekçesiyle yorumlama 5 puan. Yalnızca “Terziler kapandı.” gibi gerekçesiz ifadeler 2 puan.
- 8.3 **(4 puan)**: Çevreye olası etkiyi yazma **(2 puan)**: taşımada kullanılan kamyon, tır, gemi ve uçakların yakıt tüketmesi sonucunda karbon salınımının ve hava kirliliğinin artması, iklim değişikliğine katkı; ambalaj atıklarının artması. Tüketici olarak uygulanabilir bir davranış önerme **(2 puan)**: ihtiyaç kadar alışveriş yapmak, yakında üretilen ürünleri tercih etmek, giysileri uzun süre kullanmak ve onarmak, ikinci el ya da takas yoluyla ürün edinmek, internet siparişlerini birleştirmek.

Örnek doğru cevap:

8.1. Ekonomi: Şanlıurfa'da yetiştirilen pamuktan Türkiye'de üretilen tişört, Almanya'ya gönderilip orada satılmaktadır. Bu, ülkeler arasındaki ticaretin arttığını gösterir. Ulaşım: Tişört ve hammaddesi kamyonla şehirler arasında, tırla da Türkiye'den Almanya'ya taşınmaktadır.

8.2. Küreselleşmeyle birlikte dünyanın her yerinde üretilen hazır giysiler mağazalarda ve internette kolayca satılır hâle gelmiştir. İnsanlar giysilerini terziye diktirmek yerine hazır giysi aldığı için Hasan Bey gibi terzilerin işleri azalmış, bazı terzi dükkânları kapanmıştır.

8.3. Ürünleri taşıyan tır ve gemiler çok yakıt tüketir; bu da karbon salınımını ve hava kirliliğini artırır. Tüketici olarak ihtiyacım kadar giysi alır, eskiyen giysilerimi atmak yerine onartarak daha uzun süre kullanırım.

Yanlış cevap: Alan olarak şemada örneği olmayan “siyaset” ya da “sağlık” yazmak; yerel işletmelere etkiyi “Terzilerin işleri arttı.” diye yorumlamak; çevre etkisi olarak “Tişörtler kirlenir.” gibi ilgisiz cevaplar vermek puan almaz. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.